

Kaposvári Thália

CSIKY GERGELY SZÍNHÁZ 1955-2005

Lőrincz Sándor – Takács Zoltán

KAPOSVÁRI
THÁLIA

Antikvrium.hu

SZERZŐ

Lőrincz Sándor

Takács Zoltán

LEKTOR

Kelemen Lajos

FOTÓZTA

Balogh József

Csobod Péter

Kiadó:	Powerprint Nyomda és Kiadói Kft.
Kiadás helye:	Kaposvár
Kiadás éve:	2005
Kötés típusa:	Ragasztott kemény kötés
Oldalszám:	135 oldal
Sorozatszám:	
Kötetszám:	
Nyelv:	Magyar
Méret:	29 cm x 20 cm
ISBN:	963-229-001-1
Megjegyzés:	További fotósok a könyvben.

ELŐSZÓ

Színházunk jubileumára

„Hiszem, hogy a színház erős bástyája lesz a magyar kultúrának.” Nehéz időkben született ez a derűlátó gondolat. Huszka Jenő, a sikeres és neves zeneszerző volt ilyen bizakodó 1955 októberében, amikor híret vette, hogy a kaposvári színház *Szép juhásznő* című operettjével nyitja meg állandó teátrumát.

Akkor valóban nehéz idők jártak: nemcsak a színházra, kultúrára, hanem az országra, a nemzet egészére, az emberek életére is nyomasztóan borult egy totális diktatúra komor, vészjósló árnyéka. A jóslat mégis prófétikusnak bizonyult. A kaposvári Csiky Gergely Színház a magyar kultúra, a magyar színházi élet erős bástyája lett.

De talán ennél is több. A hozzáértők „Kaposvár-jelenség”-ről beszélnek, mi még tovább merészkedünk: ha színház, akkor Kaposvár, ha Kaposvár, akkor színház - hirdetjük leplezetlen büszkeséggel. A mi felfogásunkban a város és színháza összeforrott, eggyé vált, nem csupán jelenséggé, hanem egy hagyományaira, kultúrájára büszke, dinamikusan fejlődő város jelképévé.

Ez a kiadvány, amelyet a színházlátogató, színházát szerető kedves Olvasó a kezében tart, azokról szól, akik szimbólummá emelték a kaposvári színházat. Színészekről, igazgatókról, rendezőkről, legendás előadásokról, szinte mindenkiről, akinek valamilyen szerepe volt abban, hogy ez a színház megszületett, megerősödött, hogy a szellemi függetlenség fóruma lett, hogy a magyar színházi kultúra meghatározó műhelyévé nőtt.

„A színház még ma is ünnep” - Örkény István vallott így annak idején Thália hajlékáról. Ünnep, mert itt található egymásra az alkotó - az író, a színész, a rendező - és a közönség. Az élőszó valóságában, az előadás fellüktött légkörében, a „játék” közös, hol kacagtató, hol könnyeztető, katarktikus élményében.

Ebből az egymásra találásból lett Kaposvár. Ebből az évtizedek óta tartó, egymást alakító, formáló viszonyból bontakozott ki - Babarczy László és Koltai Tamás szavait ötvözve - az a szellemiség, amelytől „Kaposvár több, mint egy színház”.

Csak Weöres Sándor ihletett szavai tudják igazán kifejezni, hogy milyen is tulajdonképpen:

„Ott benn tünemények / suhognak, / lámpás éjszakában / ragyognak,
a színek fémessé / szépülnek, / szavakból paloták / épülnek.”

Ez mind együtt. Jelenség és jelkép. A mi színházunk. Kaposváré, a nemzeté, Európáé.

Csak egy szög

Szita Károly

Szita Károly
Kaposvár Megyei Jogú Város
polgármestere

TARTALOM

Köszöntők / 4, 5

I. Thália nem öregszik / 7

Thália nem öregszik / 9

Tito kulisszatitkái (Ninsevics János) / 15

Hóvirágéső vastappsal (Kamarell Márta) / 17

Statisztaként szavalta a Szózatot (Tordy Géza) / 20

A primadonna szerepálma (Pálfy Aliz) / 21

Piroska, a kritika és a hosszúlépés (Molnár Piroska) / 22

„Soha nem voltam sztár” (Molnár Piroska) / 25

„Az a kis fekete jöjjön ide előre!” (Pogány Judit) / 28

Hatvanéves Pinokkió (Pogány Judit) / 31

Stílusteremtő hályogkovács a mozivásznon (Koltai Róbert) / 33

Az őgróf hűsége (Spindler Béla) / 36

Mindörökre Kaposvár (Lázár K., Bezerédi Z., Csákányi E., Lukáts A.) / 38

Jó humorral (Eörsi István) / 41

Társulatban gondolkodni (Jordán Tamás) / 42

Kulka kalandjai (Kulka János) / 44

Felöltözteti a verseket (Beregszászi Olga) / 46

Raszkoľnyikov színre lép (Lipics Zsolt) / 47

Egérút a rivaldafény felé (Gula Péter) / 48

Szakadt nadrág, trón helyett hokedli (színész-sziporkák) / 50

II. Színházcsinálók az ezredfordulón / 53

Trükkökre kész a „rongyos” színház (Babarczy László) / 55

Két férfi, egy eset (Mohácsi János, Znamenák István) / 58

Nyit a Kávéház / 61

Kritikus kritikákat! (Mohácsi János) / 63

Znamenák ízelt (Znamenák István) / 66

Játékos szellem a profizmusért (Kovács Zsolt) / 68

Bőre alatt bizserég a nevetés (Varga Zsuzsa) / 71

Kaposvárt az illatáért (Karácsony Tamás) / 73

Aki hisz, annak semmi sem nehéz (Csonka Ibolya) / 75

Verekszik a színházért (Lugosi György) / 77

Komor-gyűrűs Malomszegi (Lugosi György) / 78

Egy „szelíd” motoros szerelmei (Némedi Árpád) / 79

Sikergyáros színészpáros (Csapó Virág, Kocsis Pál) / 82

A legjobb pályakezdő (Urbanovits Krisztina) / 84

Ma királylány, holnap cseléd (Német Mónika) / 86

Bébé és a dugába dőlt futballkarrier (Szvath Tamás) / 87

Színpad után jöhet csak a szerelem (Balla Eszter) / 89

Életjáték égszínkében (Bartsch Kata) / 91

III. A kulissza „napszámói” / 93

- A kulissza „napszámói” / 95
- Életmű díszletek között (Gáspár András) / 97
- Mesterember a színpad mögött (Khell Zsolt) / 99
- Sikerszag a levegőben (Hernesz János) / 101
- Árnyékból a fényre (Bányai Tamás) / 104
- A zenekari árok is a színpad része (Hevesi András) / 106
- Súgó - takarásban (Csorba Mari) / 108
- Lírikus főkéllékes filmgyári vérrel (Kiss István) / 110
- Jelmeztervező jelmeztelenül (Cselényi Nóra) / 112
- Testre szabott ruhaálmok / 114
- Tombor néha tombol (Tombor Zsuzsa) / 115
- Rajongó a számtengerben (Ficsórné Sárdi Ágota) / 116
- A legnagyobb drukker (Hornung Gábor) / 117
- Thália büfése / (Horváth Lászlóné) 119

IV. Színész születik / 121

- Nincs túlkínálat a szakmában (Babarczy László) / 123
- Dramatanár titokról, tehetségről (Tolnai Mária) / 125
- A szép beszédről beszél (Kelemen József) / 127
- Színész születik (Czene Zsófia, Csányi Dávid, Basity Petra, Takács Gábor) / 131

Piroska, a kritika és a hosszúlépés

Molnár Piroska a Jelenetek egy kivégzésből című Howard Barker darabban nyújtott teljesítményéért a közelmúltban kapta meg a múlt évad legjobb női alakításának díját a kritikusoktól.

- Nem volt csalódás, hogy Jancsó Miklós nem ezt a produkciót válogatta be az országos színházi fesztiválra?

- Nem. Jancsó ugyanis nem látta ezt az előadást. Hogy meg sem akarta nézni, az az ő dolga.

- Lehet egy díjra számítani?

- Nem. Az ember díjakra sohasem számít. Az a jó bennük, hogy meglepetés. Nagyon boldog voltam, hogy a szavazatok alapján nekem ítelték a díjat a kritikusok, de ez nem jelenti azt, hogy Ascher Tamás a jövő évadban is rám osztja egy-egy darab női főszerepét, ha nem biztos abban, hogy velem kell eljátszatnia.

- Mit jelentenek Molnár Piroskának a kritikák?

Molnár Piroska A legjobb női alakítás díját kapta

A Jelenetek egy kivégzésből című darabban Törköly Leventével

- Fiatal koromban bosszús voltam tőlük vagy örültem. Egy ideje elolvasom ugyan a kritikát, de tudom, hogy ez a színészi életben nem jelenti a továbbfejlődést. Nem a kritikusok szerződhetnek, nem ők osztják rám a szerepet, és nem velük játszom. A kritikus többnyire csak egy a nézők közül. A kritika nem nekem szól. Egy színészi alakítást nemigen tudnak elemezni a kritikusok. Megemlítik, hogy futott még vagy jó volt. Mit tanulok én ebből? Semmit. Csupán örülök, ha jól írnak rólam, ám a közönség nem azért jár színházba, mert elolvasta a kritikát. A közönség jár színházba, vagy nem jár.

- Nőtt az irigyeinek a száma?

- A kollegák - akármit is hisz a nagyvilág -, nem irigykedő természetűek. Csak a rossz színész irigykedik, a jó nem. A rossznak van mit irigyelnie, a jó meg örül a másik sikerének.

- Nem lehetett ott a díjátadáson, mert játszott Székesfehérváron.

- A Művész Színház vendégjátékában volt egy előbemutató a Tudós nőkből. Töröcsik Mari felhívott, hogy eljátszanám-e helyette a szerepét. Örömmel vállaltam. Ha Töröcsik úgy ítélte meg, ebben a darabban csak én helyettesíthetem, akkor ez nekem nagy elismerés. Nagy siker volt ez a Molière-darab az előbemutatókon és a premieren is.

- *A Jelenetek Galactiája több volt-e, mint bármely más alakítás?*

- Egyetlen szerep sem egy a sok közül. Galactia is egy új szerep, egy új lehetőség, egy új csoda. Az egyik kisebb, a másik nagyobb lehetőség. Budapesten egyszer játszottuk, nagyon nagy sikerrel. Szó volt arról, hogy az újjáépített Vígszínházban is bemutatjuk majd, és a televízió is fel akarta venni. Jó lett volna még többször játszani, de Kaposváron akármilyen sikeres egy prózai előadás, bérleten kívül nem megy el. A Jelenetek egy réteggközönségnek szól. Nem biztos, hogy Kaposváron él ebből a rétegből annyi ember, aki még megtöltene egy házat vagy kettőt. Az Öngyilkosból is annak idején, amelynek Koltai Robi volt a főszereplője, csak két vagy három bérletszünetes előadást tudtunk eladni, pedig azt zenésnek hirdették. Amikor a Jeleneteket próbáltuk, akkor én viccesen javasoltam az egyik éjszaka - nagyon fáradtak voltunk -, hogy talán így kellene hirdetni: A kurva bosszúja - Zenés velencei életképek. Akkor talán tovább játszhatnánk.

- *Játékán az érződött: szinte habzsolja ezt a szerepet.*

- Magát a darabot én nem tartottam olyan jónak - ebben sokan egyetértettek velem - de ahogy **Eörsi Pista** „megigazította”, s Ascher megrendezte, nagyszerű előadás lett. Ha egy színésznőt ilyen szereppel kínálnak meg, ráadásul az alkatahoz, az életkorához is illik, akkor hogyan habzsolnám?! Ha engem a nyári melegben megkínálnak egy jéghideg, száraz hosszúlépéssel, azt is egy hajtasra megiszom.

(L. S. – 1994)

„Nem loptunk mi, csak egy szöveget”

Miközben csaknem naponta ötlük a szemünkbe újabb hír az előítélet, a kirekesztés, a rasszizmus megnyilvánulásairól, a kaposvári Csiky Gergely Színház műsorra tűzte a Csak egy szög című darabot. A kisebbségekről szóló előadással Mohácsi János rendező ismét vékony jégre vitte a társulatot.

- Személyes élmények vagy a manapság egyre sűrűbbé váló botrányok inspirálták a darab megszületését?

- Inkább személyes élmények miatt nyúltunk a témához, hiszen pusztán a média híreinek hatására bele sem kezdtünk volna - mondta Mohácsi János. - Nagykátán voltam gyerek, és az súlyosan előítéletes falu. Ámbár az is lehet, hogy éppen olyan, mint a többi. Együtt jártunk úszni a roma gyerekekkel, de nem emlékszem semmi olyasfajta atrocitásra, amilyenről manapság egyre gyakrabban hallani. Viszont a nyolcvanas években tanultam szociológiát, így módomban volt beleszagolni ezekben a gondokba. Másrészt el kell mondanom: nem találkozom mindennap romákkal, így nem határozza meg életemet a velük való közvetlen kapcsolat. A darab megszületésében nagy szerepet játszott egy olyan momentum, amit mindenhol megemlítek, de sehol nem írnak meg. A volt sógorom az egyik Tom Paine-előadás után megjegyezte, miért nem írtok egy hasonló szellemű darabot a cigányokról, akiket mindenki feldobott, de senki nem kapott el.

- Ehhez a kényes témához csak alapos ismeretanyaggal lehet hozzájárulni. Mindez milyen mélységű kutatómunkát igényelt?

- A jelenséget nem lehet kikerülni, mert manapság naponta belefut az ember egy újabb romaügybe. Az előkészületek egyik legtanulságosabb része volt, amikor az interneten cigányvicceket kerestem, és pillanatok alatt rájuk találtam. Iszonyatos, hogy mi van az emberek fejében erről a dologról. Gondolkoztunk is rajta, hogy beillesztünk a darabba egy ilyen viccblokkot. Azért nem tettük meg, mert annyira bántóak és sértőek ezek a „tréfák”, hogy már a fasiszta jelzőt is kiérdemlik. A kirekesztésen ez már messze túlmutat.

- Hogy fogadta a botrányosnak ígérkező darab tervét a színház vezetése?

- Végig támogatta, mert érezte a probléma súlyát. A próbák során további megerősítést kaptunk, hiszen az igazgató külön is beszélt a színészekkel arról, hogy miért fontos ez a téma. Amúgy egy jó kimenetelű botrányelőadást vártak tőle, és bejött. Igaz, a botrány kisebb lett annál, mint amire eleinte számítani lehetett.

- A társadalom jelentős része előítéletes a romákkal, illetve általában a kisebbségekkel szemben. A színészek között találkozott ezzel a jelenséggel?

- Igen, többenél is. Persze van olyan színész is, akinek az érzéseit nem tudom. Rendkívül sokat beszélgettünk erről azzal, akiről biztosan tudom, hogy ellenérzéseit voltak. Kiderült: inkább színészi problémái voltak, mint elvi gátjai. Amúgy a próbafolyamat során rendkívül sokat beszélgettünk a színészekkel ezekről a kérdésekről. Senkinek nem voltak olyan egyéni sérelmei, amikből az ember hajlamos általánosításokra. Ha lett volna ilyen, nem tudtunk volna együtt dolgozni.

- Mennyire változtatták meg az előadást a próbafolyamat közben érkező hírek egy-egy időszereű romabotrányról?

- Természetesen hatottak rá, de érdekes módon inkább bennünket kezdett behozni az élet. Amiket eredetileg megírtunk, később más-más formában mind megtörténtek. Ugyanakkor a Nemeskürén történt házbontás is benne van abban a jelenetben, amikor a falubeliek lebontják a betelepülni szándékozó romák otthonát, illetve a magyarcsanádi romákkal szembeni bírósági határozat „primitívezése” sem véletlenül került az előadásba.

A Csak egy szögnek óriási sikere volt. 2004-ben bemutatták a Nemzeti Színházban is a Megyejárás program keretében

- A darab felépítése hasonlít a madáchi színekhez, ahol eltérő korokban, eltérő környezetben jönnek az újabb stációk. Mondhatjuk, hogy ez a romák tragédiája?

- Már a darab megírása előtt eldöntöttük a szerzőkkel: ez akkora „harapás”, hogy nincs értelme lineáris cselekményt tenni a darabba. Éppen azért, mert a romáknak nagyon sok történetük van, de ezeken keresztül a társadalmi jelenség bemutatása a lényeg. A sok-sok különálló, mégis egybetartozó történetből végül maradt öt szín. Ráadásul ezek időrendben sem követik egymást, végképp kizárva az egyik pontból a másikba eljutó egyenes vonalú cselekmény lehetőségét.

- Hogyan fogadta a darabot a közönség és a kritika?

- Az nyilvánvaló volt számunkra, hogy ez az előadás megosztja a nézőket. Ez a darab ugyanis oda rúg, ahol sebek vannak. A visszajelzések éppen ezért vegyesek. A „legszebb” közülük az volt, amelyikben megkérdezték: Mohácsi és Eörsi urak még meddig engedik meg, hogy mi magyarok is itt maradjunk ebben az országban. Az ellenpélda lehet az a cigány fiú, aki teljesen elképedt az előadástól, és nagyon igaznak érezte. A kritika jól fogadta a darabot, az egyik kritikus egyenesen rendezői pályám csúcsai közé sorolta. Nem tagadom, hogy ez nagyon jólesett, mert közel áll hozzám ez az előadás. Azzal pedig nem szabad foglalkozni, hogy vannak olyanok, akik szerint a szociografikus ábrázolás, mások szerint a cigánynóták hiányoztak a színpadról.

- Az előadásnak több vége van. Egyszer a romák mennek el, majd a többiek hagyják el az országot. Aztán vissza a valóságba: mindenki marad. Ez a darab igazi vége, ám így nem ad képletet a megoldásra.

- Az előadás célja nem a probléma megoldása, csak a megvilágítása. A végén elhangzik, hogy a magyarság meg a cigányság és a többiek továbbra is együtt fognak itt élni. A legjobb, ha ezt mindenki tudomásul veszi. Sajnos, néha mégis úgy tűnik, mintha sokan elfelejtenék.

(T. Z. – 2003)

Lőrincz Sándor - lakás Zoltán: kaposvári + hála
Powerprint Nyomda és Kiadó kft. 2005

Kaposvárt az illatáért

Tisztelt Igazgató úr! Szeretnék az ön által vezetett színház tagja lenni. - Két mondat a levél, amelyet Karácsony Tamás 1978 nyarán expressz ajánlva küldött el Babarczy Lászlónak. A Csiky Gergely Színház igazgatójához ugyan nem jutottak el ezek a sorok, de a veszprémi fiatalember mégis a társulat tagja lett.

/részlet/

[...]

Tagja a Csiky Csalogányok néven szerveződött énekes-zenész társulatnak. Azt mondja: rájött, hogy hamisan játszó, jóindulatú dilettáns a muzsikában. Nagy szerelme a zene, de a szaxofon szembesíti a korlátaival. Emiatt azonban nem teszi le a hangszert. Erről van egy története is:

- Már régóta gyakoroltam a C-dúr skálát közvetlen a dramaturg szoba mellett lévő zenész öltözőben. Ez az a fajta gyakorlás, amit egy kívülálló öt percnél tovább nem képes elviselni. Azidőtájt napi öt óra volt a penzumom. Legalább egy év múlva derült ki, hogy a mellettem lévő helyiségben **Eörsi István** hosszabb ideje műfordított. Nem jött át, nem dörömbölt át a falon, nem kért rá, hogy menjek át egy másik helyiségbe, hanem türelmesen viselte a kibírhatatlant. Amikor ez szóba került közöttünk, akkor jöttem rá a türelem mibenlétére.

Karácsony Tamás neve ünnepet jelent. Családjáról annyit tud, hogy ősei Erdélyben éltek. Veszprémi iskolatársai gyakran csúfolták, amikor a Kis karácsony, nagy karácsony kezdetű dalt tanulták. A Karácsony családban ugyanis ő a legkisebb fiú a három testvér közül. Az ünnepek előtt sűrűn forgatja a fejét, amikor elhangzik az a szó, hogy karácsony. A körülötte lévők ugyanis gyakran emlegetik. Januárban ez elmúlik. Nyaka ekkor pihen ki a sok forgolódást.

(L. S. - 1995)

Életükben, munkájukban tartósan jelen volt, jelen van Kaposvár. Tűnjenek fel színpadon vagy filmben, színészként vagy rendezőként, a közönség körében óhatatlanul felidéződik a kaposvári alakítások, rendezések sora. Arról faggattuk a hazai színházi élet jelentős művészeit, mit éreznek, ha ezt a szót hallják: Kaposvár.

„Sok jó angyal volt felettünk”

Lázár Kati Kossuth-díjas színész, rendező:

- Még mielőtt a Csiky Gergely Színházhoz kerültem volna, már akkor felkavart e szó: Kaposvár. Főiskolásként és fiatal színészként is mindig odavágytam. Az élet úgy hozta - nem volt talán elég önbizalmam -, hogy különböző társulatoknál játszottam, de a 80-as évektől már Kaposváron lehettem, s a színház, a társulat egy pillanatot sem veszített abból a csodából, amit az álmaimban fantáziaként éltem meg. Kaposvár jelentette azt a

Lázár Kati a Petra von Kant keserű könnyei című stúdiódarabban

Jordán Tamással és Tóth Bélával

művészi világot, ahova minden, színházzal foglalkozó művészember vágyik. A kiváló kollégákon és remek szerepeken kívül különös szellemisége volt a vezetésnek. Ez Zsámbékitól maradt, de Babarczynak is sajátja, csakúgy, mint a csodálatos rendezőknek, dramaturgoknak: Spirónak és a drága **Eörsi Pistának**, akik velünk voltak és nekünk is írtak. Kinyitották az agyunkat, és nagyon egyformán tudtunk gondolkodni. Úgy érzem: nagyon sok jóban részesültünk Kaposváron, és nagyon sok jó angyal volt felettünk. Lányomnak, s minden olyan jó színésznek, mint amilyen ő, azt kívánom, tapasztalják meg azt a csodát, amit én is átéltem-átélek Kaposváron.

„Már nem tudok nem kaposvári lenni”

Bezerédi Zoltán Jászai-díjas színész, rendező:

- Akkor születtem, amikor az állandó társulat munkája elindult Kaposváron. Huszonnégy éves voltam, amikor először színpadra léptem. Huszonöt évesen szerződtem le a társulathoz, ahonnan negyvenhét évesen jöttem el. Közel száz darabban játszottam, tizenháromat rendeztem, néhány darabot koreografál-

tam, néhányat pedig dramatizáltam. Kilenc lakásban laktam, huszonhárom évet - életem felét - töltöttem Kaposváron jóbanrosszban. Voltak sikereim, bukásaim. Ennyit a számokról. Én pesti ember vagyok, jelenleg is itt élek, de már nem tudok nem kaposvári lenni.

Csákányi Eszter Bezerédi Zoltánnal az Yvonne-ban

Amikor odaszerződtem, egy komoly színházi szakember, Komor István volt az igazgató. Művészetre, életre tanított a Csiky Gergely Színház, ami helyettesítette a színművészeti főiskolát. Zsámbéki Gábort, Ascher

A Szent Johannában

Bezerédi Zoltán szlporkázott a Tom Jonesban is

„Éjjel-nappal dolgoztunk“

Csákányi Eszter színész, Erdemes Művész:

- Az indulásomat s a múltamat jelenti Kaposvár. Ott tanultam meg igazán megismerni önmagam.

Tamást, Babarczy Lászlót tartom a mestereimnek, de rajtuk kívül nagyon sok rendezővel is dolgozhattam, és pazar volt az a színészgárda is, akikkel átizzadtuk a próbákat, s vártuk az előadásokat. A magyar színháztörténet legnagyobb alakjai ebből a színházból indultak. Az egykori kaposvári színészekkel ma is élő a kapcsolatom.

Szerepekből, szerelemből is bőven jutott a tizenkilenc kaposvári év alatt. Amikor eljöttem, a búcsúztató kollégák kilencven szerepet írtak fel a papírlapra. A gyermekdarabtól a drámán, az abszurdon át a musicalekig mindenben játszottam. A színházat folyamatos útkeresés és kíváncsiság jelle-

Bámulatos alakítás volt az Yvonne burgundi hercegnő

mezte, és elképesztően sok munka. Éjjel-nappal dolgoztunk. De ez így volt jó, én azóta is így képzelem el a színjátszást. Komolyan kell tanulni, enélkül nem megy. Amikor eljöttem, akkor önmagamban is lezártam egy korszakot, mert tudtam, hogy le kell zárni. Nem szabad a múltból élni.

Folyamatosan figyelem a kaposvári színházat; sokszor lemegyek, hogy megnézzek egy-egy előadást. Ez már egy más korszak, s úgy érzem, ha most újból ott játszanék, akkor a mostani társulat tagjai talán nem is lennének kíváncsiak rám. De ez így van jól. Ha különféle rendezvényekre hívnak fellépni, mindig örömmel megyek Somogyba.

„Sehol másutt a világon...”

Lukáts Andor színész, rendező, Érdemes Művész:

- Kaposváron születtem - ez a legfontosabb a városhoz való kötődés szempontjából. A színházhoz pedig tizenöt évem köt, ahol olyan emberekkel lehettem együtt, amilyenekkel sehol másutt a világon. A színháznak olyan szellemisége volt akkor, amelyet azóta sehol sem tapasztaltam, s nem hiszen, hogy lesznek még e másfél évtizedhez hasonló erejű előadások. Újból készülök Kaposvárra. **Eörsi István** Halálom reggelén című darabját rendezem. Már jó pár éve megállapodtunk Babarczy Lacival, hogy megcsinálom, ugyanis nagyon szeretem ezt az **Eörsi művet**. Talán a Kihallgatás után ezt kedvelem legjobban. Nehéz, különös birkózás lesz majd a rendezés, mert **Pista** már nincs közöttünk, pedig azt mondta: dolgozzunk még egy kicsit közösen a darabon. Aztán amikor sor kerülhetett volna rá, meghalt, pedig én úgy gondoltam: ott lesz a premieren és elmondja a véleményét.

Lukáts Andor Bőrcsök Enkövel

Jó humorral...

Vajon mit súgathott **Eörsi István** Molnár Piroska fülébe ezen a jó pár évvel ezelőtti, kaposvári évadzáró társulati ülésen? Nem tudhatjuk, s nem is tartozik ránk, csak azt látjuk az önfeledtséget sugárzó fotón, hogy valami nagyon kedveset, humorosat, majd nyakon csókolta. Egyet azonban tudunk: a Kossuth-díjjal idén kitüntetett, József Attila-díjas író, költő, műfordító és dramaturg különösen kötődött a kaposvári teátrumhoz. A színház pedig számos, általa fordított művet tűzött műsorára az elmúlt évtizedekben. Olyanokat, mint Brecht Koldusoperáját, A kaukázusi krétakört vagy Shakespeare Hamletjét, Szentivánéji álmát, Othelloját, de az ő átültetésében láthattuk többek között Orwell Állatfarmját és Sondheim-Wheeler Sweenwy Toodját is. Dramaturgként a Szeget szeggelben, a III. Richárdban, Az öngyilkosban, a Nagy Romulusban, a Mohácsi-féle Csárdáskirálynőben, a Jelenetek egy kivégzésből-ben, a Dandin Györgyben, a Don Juanban, az Erdőben és a Julius Caesarban alkotott jelentőset, de fordított és írt dalokat is; a Nehéz Barbara, a Candide, a Marat/Sade, a Hegedűs a háztetőn és az Elvira Madigan betétjeit.

A Danton halálához írt dalbetétek szövege volt utolsó munkája a színházban, amely 1988-ban bemutatja a Kihallgatás című művét is. Ezt felújítva 1993-ban került újra színre. Az idei évadban pedig a stúdióban mutatja be a társulat a Halálom reggelén című darabját.

Eörsi István - legalábbis hitünk szerint - már egy égi társulattól szemlélheti a kaposvári színházcsinálókat, és szoríthat kedves csapatának. Leukémia kisasszony ugyanis - ahogy ő nevezte el a gyilkos kórt - 2005. október 13-án magával ragadta a Kádár börtöneit megjárt 74 esztendőes írót, akinek különleges életművéhez harmincöt önálló kötet is hozzátartozik. Betegségéről szóló írásában olvashatjuk, hogy a kórházi ágyból is Kaposvárra készült. „Azért akartam mindenáron hazamenni a kórházból, hogy másnap Kaposvárra utazhassak pár napra. A Színház, mint olyan, és ezen belül a kaposvári, független életem alakulásától, érzelmi életem egyik központi terepe, akkor is, ha ezt valamilyen okból - a politika ostobasága folytán vagy Leukémia kisasszony féltékenysége következtében - nem tudom kimutatni. Meg akartam nézni néhány előadást, amelyet elmulasztottam betegségem miatt. A végén még abba a kompromisszumba is belementem volna, hogy nem autóval, hanem vonattal utazom. Az utazásból azonban nem lett semmi.” - írta kedves lapjában, az ÉS-ben.

A Kultúrház televíziós műsorban - amelyben súlyos betegen készült vele egy interjú -, azt mondta: „Jó humorral, végül még meghalni is érdekesebb és izgalmasabb, mint humortalanul.”

Hogy így volt-e **Eörsi István** földi létének utolsó pillanataiban? Nos, ezt sem tudhatjuk. Még ha érdekes és izgalmas is a halál, **Eörsi** az itt maradónak, a hozzá közel állóknak, a vele rokonszenvezőknek, a művészvilágnak mindenképpen hiányozni fog.

(L. S. 2005)

Spindler Béla, **Eörsi István** és Molnár Piroska